

Endometriozis

Etyoloji ve

Klinik Yönetim

Editörler:

Prof. Dr. Önder ÇELİK

Prof. Dr. Erkut ATTAR

Prof. Dr. Cihat ÜNLÜ

Doç. Dr. Eray ÇALIŞKAN

Kitap Satış Adresleri

ADANA

Anđan Kahveci Bulvarı No:29/A
Çukurova/ADANA
0322 233 30 93

ANKARA

Halk Sok. No:5 Sıhhiye/ANKARA
0312 431 16 33

AFYON

Umur Bey Mahallesi Basın Cad. no:16
(Bağkur karşı) 0506 834 89 69

ANTALYA

Arapsuyu Mah. Atatürk Bulvarı Altınay
İşmerkezi Kat: 3-4-5 Konyaaltı
0242 228 46 57

AYDIN

Orta Mahalle Dođu Gazi Bulvarı 218/B
0555 341 55 27

BOLU

Karaçayır Mah. Eflatun Sok. İDE İş
Merkezi No: 13/14 0374 217 33 99

BURSA

Üçevler Mah. Düzova Sok. Ataevler
metro istasyonu yanı Yalçınay İş Mrk.
No:1 Kat: 1/A
0224 441 58 87 - 0224 441 80 77

DENİZLİ

Yunusemre Mah. Üniversite Cad. No:10
(PAÜ Hastane karşı) 0258 213 44 20 - 0555 732 70 47

DİYARBAKIR

Ekinciler Cad. Kalender Center No: 4-5
0412 228 09 64 - 0412 228 09 65
0555 690 91 56

DÜZCE

Şerefiye Mah. Atatürk Bulvarı Cad.
Danışan İş Merkezi No:33 Kat:2 No:11
0506 654 36 35

EDİRNE

Abdurrahman Mah. Talat Paşa
Asfaltı No:168 D Blok 3. Kat No: 80
Ayşekadın
0284 225 58 58 - 0284 225 61 61
0284 212 66 77

ELAZIĞ

Üniversite Mah. Yunus Emre Bulvarı
No:2/A (Yeni Araştırma Hastanesi
Karşı) 0424 236 93 33 - 0424 218 90 09

ERZURUM

Yukarı Mumcu Mah. Dabakhane Sok.
Atatürk Evi Çaprazı Enfüz İş Merkezi
Kat:5 0442 235 18 25
0442 235 18 24 - 0533 490 09 09

ESKİŞEHİR

Büyükdere Mah. Akasma Sok. No: 1-B
(ESOGÜ Tıp Fakültesi Tranvay son
durađı) 0222 239 35 75
0222 239 53 77 - 0555 690 91 58

GAZİANTEP

Muammer Aksoy Bulvarı Kalyon İş
Merkezi Toyota Plaza Karşı 5. Kat
No:34 0342 215 14 00
0342 215 14 00 - 0555 737 60 41

HATAY

Akıncılar Mah. Hatay Cad. Nihadiođlu
Apt.Üniversite Hastanesi karşı
Serinyol
0555 690 91 62 - 0532 584 41 11

ISPARTA

Bağlar Mah. 110.Cadde No:53
Kat: 3-4 0505 897 74 28

KADIKÖY

Albay Faik Sözenler Sok. Denizbank
üstü No:17 Kat:4 Kadıköy
0216 330 59 59

HASEKİ

Kürkçübaşı Mah.Cerrahpaşa Cad.
No:53 Haseki-Fatih
444 4 887 - 0212 589 05 82

PENDİK

Fevzi Çakmak M. Mimar Sinan C.
Çınar Sok. No:3 Kat:1 Pendik
0216 597 07 42

İZMİR

Cumhuriyet Bulvarı No:99/7 Kat:4
M.Rıza İş Merkezi (Anadolubank
üstü) Pasaport
0232 445 71 47 - 0232 445 71 57

İZMİR / ASYA TIP

186/1 Sokak No:1/A Bornova (Ege
Üniversitesi Hastanesi Karşı, Shell
Benzin İstasyonu Yan Sokağı)
0232 342 21 21 - 0232 342 42 62

İZMİR / BALÇOVA

M. Paşa Cad. No:271/C
9 Eylül Tıp Fakültesi Karşı Balçova
0232 279 09 42

KAHRAMANMARAŞ

Menderes Mah. Trabzon Cad. Kasımbey
Apt. No:45/13 - 0344 221 32 80

KARS

Kasımpaşa Cad. Ortakapı Mah. Evin
Plaza karşı Kat:4

KAYSERİ

Hunat Mah. Hunat Hatun Cad. No: 20
Kat: 3 Melikgazi 0352 231 56 70 0352
231 56 77 - 0505 662 61 18

KIRIKKALE

Fabrikalar Mah. Ziya Gökalp Cad. 24/B
0544 484 66 45

KOCAELİ

Yenişehir Mah. Gazi Mustafa Kemal
Bulvarı No:157/3 Bekirpaşa
0262 323 33 50 - 0262 323 33 74

KONYA

Abdülaziz Mahallesi Atatürk Cad.
No: 9 Kat:2 (Sincap Market üstü)
Zafer Meydanı 0332 350 66 46
0332 350 66 46 - 0555 690 86 92

MALATYA

Cevherizade Mah. M. Egemenlik Cad.
(Emeksiz Cad.) Aşıklar Sok. No:15/1
0422 325 12 84 - 0422 325 12 84

MANİSA

75. Yıl Mah. Vali Aziz Bey Cad. No: 70
Daire:13 0507 200 01 66

MERSİN

Aydınlıkevler Mah. 2040 Sokak Asmen
Apt. No:4/1-2-3 Yenişehir
0555 732 70 48

SAMSUN

Kale Mahallesi Şükri Efendi Sok.
No:2 Kat:4 Havana Plaza
0362 432 89 78 - 0362 432 18 10
0555 690 86 93

SİVAS

Atatürk Caddesi Terziler Çarşı 5 K:5
No:2 (eski Yimpaş üzeri)
0346 224 22 29 - 0507 777 00 28

ŞANLIURFA

Yusufopaşa Mah. Köprübaşı Cad. Özel
Dünya Hastanesi karşı Bayaslan
İş Merkezi No:141 Kat:2
0506 397 18 65

TRABZON

Gazi Paşa Caddesi Şehit Ercan Aygün
Sokak No:5 Kat:2 0462 321 20 25

VAN

Kazım Karabekir Cad. Yavuzlar İş
Merkezi Kat:5 0432 214 70 44
0505 794 22 65

ZONGULDAK

Uzun Mehmet Cad. Apaydınlar
Mercimek İşham No:21 Kat:4
0372 222 00 10 - 0505 454 58 11

Bu Kitap;

Ülkemizde modern infertilitenin temellerini atan ve birçok hekimin bu alanda uzmanlaşmasına katkıda bulunan saygıdeğer hocalarımız ile endometriozisin çözümü için çaba sarf eden tüm akademisyen, uzman, asistan ve öğrencilere ithaf olunur.

© 2015 **AKADEMİSYEN TIP KİTABEVİ**

Yayın Dağıtım ve Pazarlama A. Ş.

Halk sk. 5/A Yenışehir/ANKARA

Tel: 0312 431 16 33

www.akademisyen.com

Endometriozis Etyoloji ve Klinik Yönetim

Editörler: Prof. Dr. Önder ÇELİK

Prof. Dr. Erkut ATTAR

Prof. Dr. Cihat ÜNLÜ

Doç. Dr. Eray ÇALIŞKAN

ISBN: 978-605-9942-18-8

DOI: 10.37609/akya.1717

Bu kitabın yayın hakkı **AKADEMİSYEN TIP KİTABEVİ**'ne aittir. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereği herhangi bir bölümü, resmi veya yazısı, yazarların ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmadan tekrarlanamaz, basılamaz, kopyası çıkarılamaz, fotokopisi alınamaz veya kopya anlamı taşıyabilecek hiçbir işlem yapılamaz. Yazıların içerikleri yazarları bağlamaktadır.

Dağıtım Adresi

Akademisyen Kitabevi

Halk sk. 5/A Yenışehir/ANKARA

Tel: 0312 431 16 33

www.akademisyen.com

Yayın Koordinatörü : Yasin DİLMEN

Mizampaj : Kerem ACAR

Kapak : Kerem ACAR

Baskı : Özyurt Matbaacılık

İÇİNDEKİLER

Önsöz	ix
Yazarlar	xi

ÜNİTE 1

TEMEL BİLİMLER/PERİTON, ENDOMETRİUM, OVER VE ENDOMETRİOZİS	1
1- Uterus Embriyolojisi	3
Doç. Dr. Emine ŞAMDANCI	
2- Peritoneal Seröz Lezyonlar	9
Doç. Dr. Ebru ÇAKIR	
3- Endometriozis Histolojisi	17
Doç. Dr. Adile Ferda DAĞLI	
4- İmplantasyon Başarısızlığının Endometrial Moleküler ve Genetik Mekanizmaları	27
Uzm. Dr. Emrullah TANRIKUT	
Uzm. Dr. Pınar KIRICI	
Uzm. Dr. Engin YILDIRIM	
5- Endometrioziste Ötopik Endometrial Değişiklikler	47
Doç. Dr. Rukset ATTAR	
Uzm. Dr. C. Yılmaz TORUN	
Prof. Dr. Erkut ATTAR	
6- Kök Hücre Kaynağı Olarak Endometrium	65
Uzm. Dr. Ali AKDEMİR	
Doç. Dr. Murat ULUKUŞ	
7- Endometriozis ve Kanser	75
Prof. Dr. Tugan BEŞE	
8- Endometriozis ve Ovaryan Kanser Gelişim Mekanizmaları	87
Doç. Dr. Fatma Ferda VERİT	

ÜNİTE 2

TEMEL BİLİMLER/ETYOPATOGENEZİS	99
9- Endometriozis Update	101
Prof. Dr. Önder ÇELİK	
Prof. Dr. Bülent TIRAŞ	
10- Endometriozis Patogenezinde Güncel Konseptler	121
Prof. Dr. Önder ÇELİK	
Uzm. Dr. Nursel B. ALPTEKİN	
Uzm. Dr. Şehmus TUNÇ	
11- Müllerianozis ve Endometriozis	141
Uzm. Dr. Yağmur MİNARECİ	
Prof. Dr. Önder ÇELİK	
12- Demir, Periton ve Endometriozis	151
Doç. Dr. Ebru ÇELİK	

13- Endometriozis Hormonlar ve Genetik	169
Prof. Dr. Önder ÇELİK	
Uzm. Dr. Yağmur MİNARECİ	
14- Hormonal Faktörler ve Endometriozis	181
Doç. Dr. Rukset ATTAR	
Uzm. Dr. C. Yılmaz TORUN	
Prof. Dr. Erkut ATTAR	
15- Endometriozis ve Archiomyometrium	189
Doç. Dr. Bülent YILMAZ	
Prof. Dr. Sefa KELEKÇİ	
16- Endometriotik İmplantların Adezyon İnvazyon ve Büyüme Mekanizmaları	197
Prof. Dr. İpek MÜDERRİS	
Uzm. Dr. Gökhan AÇMAZ	
17- Endometrioma Oluşum Mekanizmaları	211
Prof. Dr. Cihat ÜNLÜ	
Doç. Dr. Gazi YILDIRIM	
18- Peritoneal Endometriozis İnflamatuar Bir Hastalıktır	221
Yrd. Doç. Dr. Murat BOZKURT	
Yrd. Doç. Dr. Levent ŞAHİN	
Yrd. Doç. Dr. Mustafa ULAŞ	
19- Endometriozis ve Genetik	243
Doç. Dr. Murat APİ	
20- Endometriozis ve Çevresel Faktörler	251
Prof. Dr. Yakup KUMTEPE	
21- Kök Hücrelerin Endometriozis Gelişimindeki Rolü	261
Doç. Dr. Erdal AKTAN	
22- Endometriotik Lezyonların Anatomik Dağılımı ve Nedenleri	271
Yrd. Doç. Dr. Nicel TAŞDEMİR	
Uzm. Dr. U. Göker TAŞDEMİR	
Doç. Dr. Eray ÇALIŞKAN	
23- Derin Pelvik Endometriozis Etiyoloji	275
Prof. Dr. İ. İpek MÜDERRİS	
Uzm. Dr. Gökhan AÇMAZ	
Uzm. Dr. Gökalep ÖNER	
24- Adenomyozis Etiyolojisinde Yeni Perspektifler	283
Prof. Dr. Gürkan UNCU	

ÜNİTE 3

KLİNİK TANI VE CERRAHİ YÖNETİM	299
25- Endometriozis Evreleme ve Yönetim	301
Doç. Dr. Barış ATA	
26- Endometriozisin Non-İnvaziv Tanısı	317
Doç. Dr. Cem ÇELİK	
Doç. Dr. Eray ÇALIŞKAN	

27- Minimal ve Hafif Endometrioziste Cerrahi Tedavi	352
Ertan SARIDOĞAN, MD, PhD	
28- Evrelere Göre Endometriozisin Cerrahi Tedavisi	333
Prof. Dr. Recai PABUÇCU	
29- Endometrioma Yönetimi	357
Uzm. Dr. Fırat TÜLEK	
Uzm. Dr. Salih TAŞKIN	
Prof. Dr. Murat SÖNMEZER	
30- Endometrioma Cerrahisi ve Ovaryen Rezerv	367
Uzm. Dr. Mehmet F. MUTLU	
Prof. Dr. Ahmet ERDEM	
31- Endometrioma Cerrahisinin Serum AMH Düzeyleri Üzerine Olan Etkisi	373
Doç. Dr. Mustafa KARA	
32- Endometriozis ve Yönetiminin Fertilité Üzerindeki Etkileri ve Potansiyel Önlemler	381
Prof. Dr. Ömür TAŞKIN	
33- Endometrioma Yönetiminde Cerrahi Teknik Ne Olmalı	389
Doç. Dr. Mert GÖL	
34- Endometriozis ve Endometriomaların Cerrahi Tedavisi	395
Prof. Dr. Bülent BERKER	
Uzm. Dr. Müzeyyen DURAN	
35- Endometrioziste Yardımla Üreme Uygulamaları	407
Doç. Dr. Bülent HAYDARDEDEOĞLU	
36- Derin İnfiltran Endometriozis	417
Doç. Dr. Osman BALCI	
Yrd. Doç. Dr. Rengin KARATAYLI	
Prof. Dr. Metin ÇAPAR	
37- Derin Pelvik Endometriozis Tanı ve Yönetimi	427
Prof. Dr. Yücel KARAMAN	
Uzm. Dr. Hüsamettin USLU	
38- Derin İnfiltratif Endometriozis Skorum ve Yönetim	435
Prof. Dr. Seyide SOYSAL	
Prof. Dr. M. Emin SOYSAL	
Uzm. Dr. Özgür KARTAL	
39- Adenomyozis Tanı ve Yönetim	443
Prof. Dr. Yusuf ÜSTÜN	
40- Ekstrapelvik Endometriozis Tanı ve Yönetim	449
Prof. Dr. Tansu KÜÇÜK	
41- Üriner Endometriozis Tanı ve Yönetim	457
Doç. Dr. İlhan GEÇİT	
42- Endometriozis Rekürrensi	475
Doç. Dr. Mertihan KURDOĞLU	

43- Rekürren Endometriozis Yönetim	491
Yrd. Doç. Dr. Rengin KARATAYLI	
Doç. Dr. Osman BALCI	
Prof. Dr. Metin ÇAPAR	
44- Endometriozis Ağrı ve Yönetim	495
Yrd. Doç. Dr. Devran BILDİRCİN	
Prof. Dr. A. Sertaç BATIOĞLU	
45- Endometriozis ve Gebelik	511
Prof. Dr. Aydan BİRİ	
Uzm. Dr. M. Fırat MUTLU	

ÜNİTE 4

MEDİKAL TEDAVİ	517
46- Endometriozis Medikal Tedavi	519
Prof. Dr. Ümit İNCEBOZ	
47- GnRH Analogları: Fizyoloji ve YÜT'de Kullanım	539
Doç. Dr. Abdullah KARAER	
Prof. Dr. Önder ÇELİK	
48- Gonadotropin Salgılatıcı Hormon Analogları ve Endometriozis: Güncel Stratejiler ve Yeni Anlayış	557
Uzm. Dr. Çağdaş DOĞAN	
Uzm. Dr. Fatma T. ÇAĞIRAN	
Prof. Dr. Önder ÇELİK	
49- Endometriozisi Hedef Alan Yeni Tedaviler	571
Uzm. Dr. Senem A. DÜZ	
Uzm. Dr. Deniz BALSAK	
Prof. Dr. Önder ÇELİK	

ÜNİTE 5

KLİNİK VE DENEYSEL ÇALIŞMA MODELLERİ	581
50- Endometriozis Araştırmaları için Deneysel Hayvan Modelleri	583
Doç. Dr. C. Narter YEŞİLDAĞLAR	
Uzm. Dr. Pınar ÖZCAN	
51- Endometriozis Etiyolojisini Araştırmada in-vitro Çalışma Modelleri	601
Yrd. Doç. Dr. Tufan ÖGE	

ÜNİTE 6

GUIDELİNE'LAR	607
52- ESHRE Guideline 2014: Endometriozisli Kadının Yönetimi	609
Prof. Dr. Önder ÇELİK	
Yrd. Doç. Dr. Murat BOZKURT	
Uzm. Dr. M. Akif ŞANLI	
53- Kanıta Dayalı Tıp Açısından Endometriozisin Medikal Tedaviyle İlgili Güncel Kılavuzlarda Yer Almış Bilgiler	623
Prof. Dr. Ümit İNCEBOZ	
İndeks	629

ÖNSÖZ

Endometriozisin tanı, tedavi ve yönetimiyle ilgili ülkemizde gerek klinisyen ve uzmanların gerekse eğitim aşamasındaki asistan ve Tıp öğrencilerinin faydalanabileceği yeterli ve güncel Türkçe kaynak bulunmamaktadır. Bu kitap, endometriozisin hem akademik hem de klinik yönüyle ilgilenmek isteyen okurlarımız için her zaman başvurulabilecek bir kaynak eser olma özelliği taşımaktadır. Konu başlıkları seçilirken ulusal ve uluslararası düzeyde kabul gören endometriozis kitaplarının yanısıra son çıkan bilimsel makaleler de göz önünde bulundurulmuştur. Bölümlerin tamamı ülkemizin yetiştirmiş olduğu değerli meslektaşlarımız ve hocalarımız tarafından kaleme alınmıştır. Bu sebeple her bölüm güncel bilgi içeriklerinin yanısıra yazarların tecrübe ve deneyimlerinin de aktarıldığı küçük kaynak eserler haline gelmiştir. Bu kitap gerek bilimsel gerekse klinik yönetimle ilgili içerdiği bilgiler nedeniyle ülkemizde endometriozisle ilgili yerli bilimsel kaynak eksikliğini doldurmada önemli bir görev üstlenecektir. Kitaptaki bölümler tarafımızdan birçok kez gözden geçirilmesine rağmen, gerek bilimsel içeriğinde, gerek resim ve tablolarında, gerek kaynaklarında gerekse yazar isim, ünvan ve kurumlarında dikkatimizden kaçmış hataların hoş görülmesi temenni edilir. Bölümlerde önerilen medikal veya cerrahi yöntemleri uygulamak ya da önerilen bilimsel veriler ışığında çalışmalar planlamak okuyucunun insiyatifine bırakılmıştır. Her bölümün başında kitabın editörleri tarafından kaleme alınmış ilgili bölümün konusuyla ilgili okuyucu açısından açıklayıcı kısa ve öz bilgiler bulunmaktadır. Özellikle cerrahi yaklaşımlardaki bireysel farklılıkların okuyucu tarafından analizi ve kendisine en uygun yöntemin seçimi açısından bazı konular farklı bölümlerde farklı yazarlar tarafından tekrar tekrar gözden geçirilmiştir. Faydalı ve yeni bilgiler içermesi nedeniyle bazı temel konulardaki uluslararası derlemelerin çevirileri kitaba konulmuştur.

“Endometriozisli Kadınların Yönetimi” isimli ESHRE Guideline’nın 2014 Ocak ayı içerisinde yayınlanması üzerine yazdığımız tüm bölümleri guideline ile karşılaştırma fırsatı bulduk. Yeniden gözden geçirme esnasında elimizdeki bölümlerin birçoğunun içerdiği temel, klinik, cerrahi bilgi ve önerilerin guideline ile büyük oranda örtüşür olduğunu saptadık ve mutlu olduk. Kitabımızdaki bazı bölümlerin içeriklerinde ESHRE guideline bilgileri ışığında ufak ekleme ve çıkarmalar yaptık. Böylece elinizdeki eserin ana amacı olan “güvenilir ve uygulanabilir endometriozis bilgilerini uzun yıllar okuyucularına ulaştırma misyonunu” yerine getirme şansı artırılmış oldu.

Kitabın hazırlanmasında en önemli katkıyı sağlayan bölüm yazarlarına bilgi ve tecrübe paylaşımları için teşekkür ederiz. Kitabın bilimsel alt yapısını oluşturarak doğru ve faydalı bilgilerin okuyucuya ulaşmasına aracılık eden ve bu eserin ortaya çıkmasına büyük katkı sağlayan saygıdeğer Editörlerimiz ve hocalarımız Prof. Dr. Erkut Attar, Prof. Dr. Cihat Ünlü ve Doç. Dr. Eray Çalışkan’a minnetlerimi sunmak isterim. Sevgili Eray’a ve Dr. Murat Bozkurt’a düzeltmelerde bana vermiş oldukları destekten dolayı ayrıca teşekkür ederim. Tüm yazar ve editörlerin anne, baba, eş ve çocuklarına sabırlarından dolayı sonsuz saygılarımı arz ederim. Bu kitapta yazar veya editör olarak görev almamış olan tüm hocalarımız ve meslektaşlarımıza da manevi destekleri için saygılarımı sunarım. Kitabın diziminden basımına kadar her satırında harcamış oldukları el emeği ve göz nuru için Akademisyen Tıp Kitabevi çalışanlarına başta Kerem Acar ve Yasin Dilmen olmak üzere sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

Prof. Dr. Önder ÇELİK

Değerli Meslektaşlarım,

Reprodüktif çağdaki kadınların yüzde 10-15'ini etkileyen ve giderek daha sık tanı koyduğumuz endometriozis, günümüzde kadın doğum hekimlerinin en çok karşılaştıkları ve tedavisinde hala tam bir konsensüsün sağlanamadığı hastalıklardan biridir. Dünya üzerinde yaklaşık olarak 200 milyon kadının endometriozisle mücadele ettiği tahmin edilmektedir. Bu kadar yaygın ve sık görülen bu hastalıkla ilgili olarak sadece hekimler değil çeşitli Hasta Dernekleri ve Sivil Toplum Kuruluşları da hastalık hakkında farkındalık yaratmak adına çeşitli aktiviteler düzenlemektedir. Bunlardan biri de 'EndoMarch - One Million Women March for Endometriosis' adı altında merkezi Washington'da olmak üzere tüm Dünya'da yüzlerce farklı şehirde eşzamanlı olarak yapılan yürüyüş ve çeşitli aktivitelerdir. Bu organizasyonun amaçlarından biri de her yıl '28 Mart' günü bu aktiviteleri geleneksel hale getirerek, bu günün 'Dünya Endometriozis Günü' olarak ilan edilmesidir.

Ülkemizde de bu konudaki toplumsal duyarlılık giderek artmaktadır. Pek çok Sivil Toplum Kuruluşu ve ulusal derneklerimiz ciddi çalışmalar ve toplumu bilinçlendirme gayretleri içerisinde. Konuyu Sosyal Sorumluluk Projeleri ile de çeşitli platformlarda tartışıyoruz. Endometriozis, sadece infertiliteye yol açmasıyla değil, aynı zamanda pek çok kadının yaşamını bir kabusu çeviren pelvik ağrı, dismenore ve disparuni ile de karakterizedir. Bütün bu semptomların, daha doğrusu endometriozisin tanı ve tedavisine yönelik olarak her yıl dünyada binlerce araştırma yapılmaktadır. Uluslararası veri tabanlarında bir inceleme yaptığımızda üzerinde en çok araştırma ve yayının yapıldığı konulardan birinin endometriozis olduğunu görmekteyiz.

Elinizdeki bu kitap, endometriozis konusunda bugün varılan noktayı, yapılan pek çok yeni araştırmanın ışığında elde edilen yeni bilgileri sizlere son derece didaktik bir üslupla sunmaktadır. Endometriozisin fizyopatolojisinden başlayıp, medikal ve cerrahi tedavide bugün ulaşılan en son noktaya kadar tüm detayları okuyucuya aktarmaktadır.

Kitabın baş editörlüğünü yapan ve iki yıla yakın bir zamandır yoğun bir çabayla ülkemizdeki pek çok değerli bilim adamını bir araya getirip bu eseri yaratan Prof. Dr. Önder Çelik'e böyle bir kaynağı Türk Tıp Literatürü'ne kazandırdığı için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. İnanıyorum ki bu kitap pek çok genç Türk bilim adamına endometriozis konulu araştırmalarında motivasyon kaynağı olacak ve ışık tutacaktır.

Prof. Dr. Cihat Ünlü
Türk Alman Jinekoloji Eğitim,
Araştırma ve Hizmet Vakfı Başkanı &
Acıbadem Üniversitesi Öğretim Üyesi

YAZARLAR

Uzm. Dr. Gökhan AÇMAZ

Kayseri Kadın Hastalıkları ve Doğum Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kayseri

Uzm. Dr. Ali AKDEMİR

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, İzmir

Doç. Dr. Erdal AKTAN

Özel Tınaztepe Hastanesi Tüp Bebek Merkezi, İzmir

Doç. Dr. Murat API

Zeynep Kamil Kadın ve Çocuk Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

Uzm. Dr. Senem Arda DÜZ

Yeşilyurt Hasan Çalık Devlet Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Malatya

Doç. Dr. Barış ATA

Koç Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, İstanbul

Doç. Dr. Rukset ATTAR

Yeditepe Üniversitesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, İstanbul

Prof. Dr. Erkut ATTAR

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı

Doç. Dr. Osman BALCI

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Meram Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Konya

Uzm. Dr. Deniz BALSAK

Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi, Diyarbakır

Prof. Dr. Ali Sertaç BATIOĞLU

Medikal Park Karşıyaka Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, İzmir

Uzm. Dr. Nursel Bazoğlu ALPTEKİN

Özel Park Hastanesi, Kadın Doğum Kliniği, Adıyaman

Prof. Dr. Bülent BERKER

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Ankara

Prof. Dr. Tevfik Tugan BEŞE

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, İstanbul

Yrd. Doç. Dr. Fatma Devran BILDIRCIN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Samsun

Prof. Dr. Aydan BİRİ

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Ankara

Yrd. Doç. Dr. Murat BOZKURT

Kafkas Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Kars

Uzm. Dr. FATMA T. ÇAĞIRAN

Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi, Diyarbakır

Doç. Dr. Eray ÇALIŞKAN

Medikal Park Gebze Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Kocaeli

Doç. Dr. Ebru ÇAKIR

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Patoloji Anabilim Dalı, Malatya

Prof. Dr. Metin ÇAPAR

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Meram Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Konya

Doç. Dr. Cem ÇELİK

Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Tekirdağ

Doç. Dr. Ebru ÇELİK

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Malatya

Doç. Dr. Adile Ferda DAĞLI

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Patoloji
Anabilim Dalı, Malatya

Uzm. Dr. Çağdaş DOĞAN

Malatya Devlet Hastanesi, Kadın Hastalıkları
ve Doğum Kliniği, Malatya

Uzm. Dr. Müzeyyen DURAN

Şevket Yılmaz Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum
Kliniği, Bursa

Prof. Dr. Ahmet ERDEM

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın
Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı,
Ankara

Doç. Dr. İlhan GEÇİT

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Üroloji Anabilim Dalı, Van

Doç. Dr. Mert GÖL

Göl Gebe ve Kadın Hastalıkları
Muayenehane, İzmir

Doç. Dr. Bülent HAYDARDEDEOĞLU

Başkent Üniversitesi, Kadın Hastalıkları ve
Doğum Anabilim Dalı, Adana

Prof. Dr. Ümit İNCEBOZ

Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın
Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı,
Balıkesir

Doç. Dr. Mustafa KARA

Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın
Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Yozgat

Doç. Dr. Abdullah KARAER

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın
Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Malatya

Prof. Dr. Yücel KARAMAN

Brüksel Kadın Sağlığı ve Tüp Bebek Merkezi,
İstanbul

Yrd. Doç. Dr. Rengin KARATAYLI

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Meram
Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum
Anabilim Dalı, Konya

Uzm. Dr. Özgür KARTAL

Afiyet Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve
Doğum Kliniği, İstanbul

Prof. Dr. Sefa KELEKÇİ

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı,
İzmir

Uzm. Dr. Pınar KIRICI

Kâhta Devlet Hastanesi, Kadın Hastalıkları
ve Doğum Kliniği, Adıyaman

Prof. Dr. Yakup KUMTEPE

Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın
Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı,
Erzurum

Doç. Dr. Mertihan KURDOĞLU

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın
Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Ankara

Prof. Dr. Tansu KÜÇÜK

Acıbadem Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın
Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, İstanbul

Uzm. Dr. Yağmur MİNARECİ

Özel MediGüven Hastanesi, Kadın
Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Salihi/Manisa

Uzm. Dr. Mehmet Fırat MUTLU

Health Research System (HRS), Kadın
Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Ankara

Prof. Dr. İptisam İpek MÜDERRİS

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın
Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı,
Kayseri

Yrd. Doç. Dr. Tufan ÖGE

Osman Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı,
Eskişehir

Yrd. Doç. Dr. Gökalp ÖNER

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Kadın
Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Muğla

Uzm. Dr. Pınar ÖZCAN

Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Kadın
Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, İstanbul

Prof. Dr. Recai PABUÇCU

Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Ankara

Ertan SARIDOGAN, MD, PhD, FRCOG,

Consultant in Reproductive Medicine and Minimal Access Surgery
University College London Hospitals,
Institute for Women's Health, London, United Kingdom

Prof. Dr. Seyide SOYSAL

Medisu Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Antalya

Prof. Dr. Mehmet Emin SOYSAL

Medisu Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Antalya

Prof. Dr. Murat SÖNMEZER

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Ankara

Yrd. Doç. Dr. Levent ŞAHİN

Kafkas Üniversitesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Kars

Doç. Dr. Emine ŞAMDANCI

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Patoloji Anabilim Dalı, Malatya

Uzm. Dr. M. Akif ŞANLI

Öztan Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Uşak

Uzm. Dr. Emrullah TANRIKUT

Malatya Devlet Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Malatya

Yrd. Doç. Dr. Nicel TAŞDEMİR

Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Tekirdağ

Uzm. Dr. Ufuk Göker TAŞDEMİR

Optimed Tıp Merkezi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Çorlu/Tekirdağ

Prof. Dr. Ömür TAŞKIN

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Antalya

Uzm. Dr. Salih TAŞKIN

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Ankara

Prof. Dr. Bülent TIRAŞ

Acıbadem Üniversitesi Maslak Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, İstanbul

Uzm. Dr. Canan Yılmaz TORUN

Sağlık Bakanlığı Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Giresun

Uzm. Dr. Şehmus TUNÇ

Ergani Devlet Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Diyarbakır

Uzm. Dr. Fırat TÜLEK

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Ankara

Yrd. Doç. Dr. Mustafa ULAŞ

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı, Elazığ

Doç. Dr. Murat ULUKUŞ

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, İzmir

Prof. Dr. Gürkan UNCU

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Bursa

Uzm. Dr. Hüsamettin USLU

Brüksel Kadın Sağlığı ve Tüp Bebek Merkezi, İstanbul

Prof. Dr. Cihat ÜNLÜ

Acıbadem Üniversitesi Bakırköy Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, İstanbul

Prof. Dr. Yusuf ÜSTÜN

Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Düzce

Doç. Dr. Fatma Ferda VERİT

Süleymaniye Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kadın Doğum Kliniği, İstanbul

Doç. Dr. Celalettin Narter YEŞİLDAĞLAR

Şevket Yılmaz Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Bursa

Doç. Dr. Gazi YILDIRIM

Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, İstanbul

Uzm. Dr. Engin YILDIRIM

Bingöl Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi, Bingöl

Doç. Dr. Bülent YILMAZ

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, İzmir